

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce
AUTORSKÁ KNIHA

Ilustrovaná pohádka „O dívce, která šlápala na chleb“ podle
originalního textu Hansa Christiana Andersena

Aksana Pratskevich

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarného umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Kniha a tvarování papíru

Bakalářská práce
AUTORSKÁ KNIHA

Ilustrovaná pohádka „O dívce, která šlápala na chleb“ podle
originalního textu Hansa Christiana Andersena

Aksana Pratskevich

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Petra Soukupová
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen
uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

Podpis autora

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří vedoucí ateliéru Kniha a tvarování papíru MgA.

Mgr. Petře Soukupové za moc dobré vedení a cenné rady při vypracování mé bakalářské práce.

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE.....	5
2.1 Téma a důvod jeho volby.....	5
2.2 Cíl práce	5
3. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	7
4. POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	11
4.1 Popis díla.....	11
4.2 Technologická specifika.....	11
4.3 Přínos práce pro daný obor	12
5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	13
6. RESUME	14
7. SEZNAM PŘÍLOH.....	17

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

V roce 2014 jsem začala studovat na Západočeské univerzitě studijní obor Ilustrace a grafika, specializace kniha a tvarování papíru. Moje volba nebyla náhodná.

Pocházím z Minsku, z krásného města v Bělorusku. Od samého dětství pro mě byla velice důležitá krása prostředí. U nás se říká „Bytí lidí není určováno jejich vědomím, nýbrž naopak, jejich vědomí je určováno jejich bytím“. Tato filozofická myšlenka může být chápána různými způsoby, a proto silně ovlivnila můj život. Chtěla jsem propojit svůj život s kreativitou. Viděla jsem to jako jeden ze způsobů, jak přinést do světa krásu, a mít možnost zasahovat do lidského života a vědomí lidí.

Po základní škole jsem nastoupila na střední školu, která se věnovala architektuře a designu. Vybrala jsem si specializaci grafický design. Naučila jsem tam mnoho věcí, např. vědu o barvách, základy kompozice, základy písma, kresbu, malbu, batikování, dějiny umění apod. Když se ale mé studium blížilo ke konci, cítila jsem ze svého vzdělání zklamání. Přístup k tvořivosti byl příliš konzervativní. Vizuální vzdělání mělo výhradně akademický charakter a zaměřovalo se pouze na minulost. Uvědomila jsem si, že tvůrčí vzdělání se od doby SSSR téměř nezměnilo. Umělec Vasilij Kandinskij napsal ve své knize O duchovnosti v umění toto:

„Každé umělecké dílo je dítětem své doby a často je také matkou našich pocitů. Každá kulturní epocha vytváří svá vlastní, neopakovatelná díla. Pokus znovu oživit umělecké zásady minulosti proto může vést jedině k dílům podobným mrtvě narozeným dětem. V žádném případě nemůžeme cítit a prožívat stejně jako staří

Řekové. Snahy napodobovat řecké principy v plastice povedou proto jedině k formám, které se těm řeckým budou podobat, ale po všechny věky zůstanou mrtvé. Takovéto napodobování je pouhým opičením. Opice může napodobovat lidské počínání velmi dokonale. Může sedět, držet před očima knihu, listovat si v ní a tvářit se přitom přemýšlivě, ale její pohyby budou přesto postrádat jakýkoli smysl.“

Tímto způsobem jsem se rozhodla, že chci rozšiřovat své znalosti, rozvíjet svou představivost a získat nové zkušenosti. Začala jsem se zajímat o vzdělávací programy na běloruských univerzitách, mluvila jsem se studenty a chtěla jsem se dozvědět, zda je to jiné. Ale narazila jsem na stejné problémy. Protože jsem chtěla nový moderní přístup ke vzdělání, začala jsem příležitosti hledat v zahraničí.

Tímto způsobem jsem objevila Západočeskou univerzitu v Plzni. Líbilo se mi neobvyklé otevřené prostorové řešení fakulty, moderní přístup ke studiu, který umožňuje všem studentům pracovat v jednom týmu. Nadchla jsem se myšlenkou, že půjdu studovat na FDUL.

Poté jsem si začala vybírat specializaci, kterou bych chtěla studovat. Rozhodovala jsem se mezi grafickým designem a ilustrací. Ačkoli předtím jsem se ilustraci nikdy nevěnovala, zdálo se mi, že tato specializace je kreativnější, svobodnější než grafický design, ale přesto se díky ilustraci knihy dá dotknout duše čtenářů. Poté, co jsem zvolila vysokou školu, bylo dalším důležitým krokem studium českého jazyka a práce na vytvoření nového portfolia, které by splňovalo moderní trendy.

Celý rok jsem se věnovala přípravě na přijímací zkoušky na ZČU FDULS. Začala jsem studovat moderní trendy v uměleckém světě, číst různé knihy o umění. Snažila jsem se uvolnit své myšlení,

přestat tvořit podle určitého řádu, přestat se bát udělat „něco nerovně“. Ukázalo se, že je to velmi obtížné. Znovu jsem se přesvědčila, že potřebuji mentora.

První rok studia na FDULS byl pro mne velmi těžký. Za prvé jsem narazila na jazykovou bariéru, stesk po rodičích a kamarádech. Ale největším problémem pro mě bylo uvědomění své osobní hranice. Věděla jsem, že se chci rozvíjet a být svobodnou ve své práci, ale osvobodit se od rámce, který jsem přijímala po celý svůj život, bylo obtížným úkolem. Uvědomila jsem si, že jsem obklopená vysokými zdmi, které musím zlomit.

Také jsem si musela přiznat, že nemám některé dovednosti, které pro ostatní studenty byly základní. Třeba technice linoryt se učí ještě na základní škole. Já jsem tuto techniku vyzkoušela jenom na ZČU. Také jsem všimla, že mám jiné pojetí krásy. Důvodem je odlišné prostředí, ve kterém jsem vyrostla a které mě ovlivnilo. Cítila jsem, že se nacházím někde mezi dvěma kulturami a bylo pro mne velmi těžké se v tomto chaosu identifikovat. Viděla jsem skvělé učitele, kreativní spolužáky a chtěla jsem být jako oni. Ale také jsem chtěla najít svůj vlastní jedinečný styl a cestu.

FDULS nabízí mnoho příležitostí pro lidi, kteří se opravdu chtějí naučit novým věcem. Na jedné straně jsme v ateliéru s naší vědoucí Petrou Soukupovou měli možnost seznámit se s knihou, z jakých částí se skládá, naučili jsme se různým druhům vazeb. Jednou z krásných zkušeností bylo vytváření ručního a mramorovaného papíru. Jedním z nejzajímavějších témat byla pop-up kniha. Toto témata rozvíjí prostorové myšlení a ukazuje, čeho je schopen papír.

Myslím si, že tyto znalosti jsou moc důležité pro profesionální schopnosti.

Také jsem měla možnost pracovat s nadanými učiteli MgA.Mgr. B. Kocmanem, MgA.Mgr. J. Kocmanem, a Prof. akad. mal. M. Axmannem. Seznámila jsem se se zajímavými technikami jako litografie, serigrafie, hlubotisk, knihtisk, šablonový tisk a experimentální tisk. Měla jsem možnost pozorovat, jak tvoří profesionálové a vidět řadu různých přístupů k práci.

Tyto zkušenosti mi pomohly pochopit samu sebe, čemu bych se chtěla věnovat a v jakém směru se rozvíjet.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE

2.1 Téma a důvod jeho volby

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma Autorská ilustrovaná kniha. Zpočátku jsem chtěla ilustrovat již existující knihu, ale také jsem chtěla udělat něco vlastního. Měla jsem hodně nápadů, ale nebyla jsem si jistá tím, že bych dokázala napsat vlastní zajímavý text. Rozhodla jsem se, že kombinace těchto dvou přístupů bude nejlepším řešením.

Docela dávno jsem četla pohádku Hansa Christiana Andersena „O dívce, která šlápla na chléb“. Tato pohádka mě zaujala tím, že má několik skrytých významů a jako každá Andersenova pohádka je určená nejen dětem, ale i dospělým. Pohádka „O dívce, která šlápla na chléb“ má zajímavý námět, což je vynikající základ pro ilustraci. Pokud znáte základy křesťanství, můžete spatřit hloubku této pohádky. Pohádka je napsána se zřejmými náboženskými podtexty, což podle mého názoru není zajímavé téma pro moderní děti. Chtěla jsem příběh zkrátit a přizpůsobit text dnešní době tak, aby se nevytratil původní smysl, který autor stanovil.

2.2 Cíl práce

Mým cílem bylo vytvořit zcela novou autorskou ilustrovanou knihu, která by byla zajímavá pro děti a pozoruhodná pro dospělé. Chtěla jsem udělat nejenom dětskou knihu na čtení, ale i vytvořit krásné ilustrace, které by doplňovaly text svým obsahem a zaujaly člověka svou grafickou úpravou. Také jsem chtěla přizpůsobit text modernímu čtenáři.

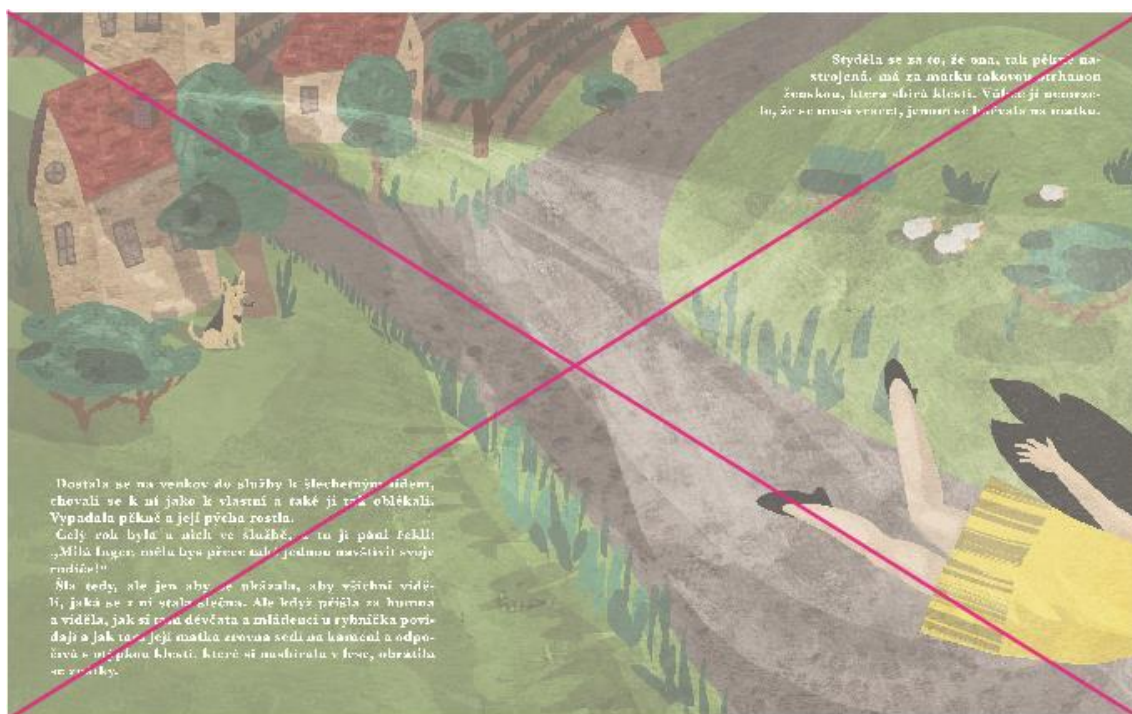
Důležitým bodem bylo vytvořit ilustrace, které by zaplnily celou dvoustranu. To jsem udělala proto, aby se čtenář snáze ponořil do atmosféry knihy.

Myslím si totiž, že ilustrátor může být spoluautorem díla, tože vytvářené ilustrace mohou do textu přinést nové noty. Mým cílem bylo vytvořit ilustrace, které by nebyly přímým odrazem textu, ale které by ho doplňovaly a spolu tvořily jednu kompozici. Mé ilustrace obsahují různé drobnosti a záhady, které na obrázku nejsou viditelné na první pohled, ale které by se mohl čtenář objevit později.

3. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

Další krok poté, co jsem se vybrala knihu, bylo rozdělit text příběhu do významových částí. V závěru jsem rozdělila text na 12 oddílů. Dále bylo potřeba přizpůsobit text modernímu čtenáři, což znamenalo vynechat věty, které podle mého názoru jsou zbytečné, nebo přepsat složité věty pro snadnější pochopení. Nejdůležitějším úkolem bylo neztratit význam celého díla.

Poté, co jsem rozdělila text na části, začala jsem pracovat nad kompozičním řešením celé knihy a také nad kompozicí každé ilustrace zvlášť. Chtěla jsem, aby ilustrace byly různorodé a zajímavé pro čtenáře. Toho jsem docílila tím, že se v knize střídají celkové záběry s detailními a polodetailními záběry. I přes tuto rozmanitost záběru bylo nutné spojit ilustrace dohromady. Všechny ilustrace jsou založené na diagonální nebo křížové kompozici. (Viz. Obr.1)

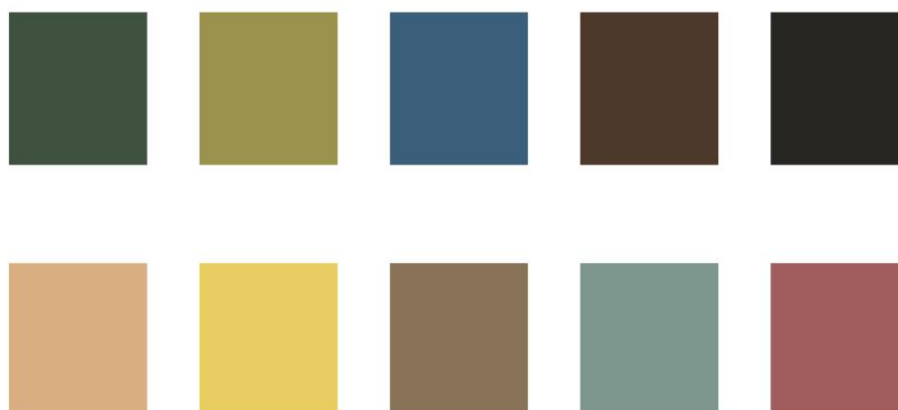

Obr.1

Dalším důležitým rozhodnutím bylo vybrat jediné barevné řešení a vytvořit rozpoznatelnou hlavní postavu. Pohádka "O dívce, která šlápla

na chléb" je dost chmurná, ale přitom je poučná a dává naději na záchranu. Proto jsem rozhodla klást důraz na barevné kontrasty. Vybrala jsem tmavé hluboké barvy, aby odrazily negativní události. Ale také jsem použila nebesky modrou barvu pro znázornění naděje.

Hlavní postavou pohádky je dívka Inge. Pro ni jsem si vybrala žlutou barvu. Jednak proto, že žlutá barva na pozadí tmavých tónů ilustrace je velmi viditelná a přitahuje pozornost. Druhý důvod je ten, že jeden z významů žluté barvy znamená nebezpečí. Všechny děti od samého dětství vědí, že vosa, která má černé a žluté proužky může kousnout. Také žlutá barva je často varuje, že člověk musí být opatrný, například žluté světlo semaforu. Pokud se podíváme hlouběji do minulosti, dozvíme se, že Jidáš byl poměrně často v umění zobrazován ve žlutém oděvu.(Viz.Obr.2)

Obr.2

Podle mého názoru je hlavní postava snadno rozpoznatelná a není těžké ji na ilustracích najít. Žlutou barvu jsem použila také v ilustracích 8 a 9, ačkoli na nich není hlavní postava. Jde o záměr. Děj na osmé ilustraci popisuje, jak hlavní postava dívky Inge je již v posmrtném životě a slyší, jak ji pomlouvají lidé na Zemi. Chtěla jsem ukázat její

beztělesnou přítomnost. Na následující ilustraci je malá holčička, která oplakává a lituje Inge. Udělala jsem jí žlutou gumu na vlasy, abych ukázala spojení mezi holčičkou a hlavní postavou. (Viz.Obr.3 a 4)

Obr.3

Obr.4

Poté, co jsem vymyslela všechny ilustrace a nakreslila všechny skicy, začala jsem vytvářet různé textury. Které jsem následně naskenovala a začala jsem pracovat ve Photoshopu. Podrobný popis práce s texturami je popsán v kapitole „Technologická specifika“ (Viz. Přílohy 1-2).

Během tvorby jsem se stále věnovala i malým návrhům skrytých detailů. Ilustrace nebyly na počátku promyšlené do podrobností. Chtěla jsem tomu nechat volnější průběh a doplňovat je v průběhu tvorby.

Nové nápady a dodatky k ilustracím vznikly v procesu tvorby. Například třetí ilustrace směřuje zprava doleva. Vybrala jsem tento směr, protože Inge se vrátí domů. Podle psychologie vnímání souvisí levá strana s minulostí. Také jsem udělala světlo z klíčové dírky obklopené tmou, jako znamení špatných událostí v budoucnu.

Snažila jsem se naplnit své ilustrace takovými drobnostmi, aby doplnily hlavní děj a vytvořily obecnou atmosféru knihy.

4. POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

4.1 Popis díla

Finální název knihy je „O dívce, která šlápla na chléb. Kniha má rozměry 250x200mm a obsahuje 12 plně ilustrovaných stran. Každá ilustrace má rozměr 250x400mm.

Pro ilustraci obálky jsem se inspirovala jedním momentem, kdy Inge odchází z domova. Zdá se mi, že tento okamžik trochu pootvívá děj pohádky, ale nelze z něj pochopit, jak se kniha končí.

Kniha je udělána klasickou šitou vazbou, ale má měkké desky. Ilustrace jsou vytisknuté na papír s gramáží 250 g/m²

Kniha je udělaná ve 3 kusech.

4.2 Technologická specifika

Pro ilustrace jsem zvolila techniku koláž. Koláž je mou oblíbenou technikou. Líbí se mi, v této technice můžeme narazit na různé textury, které jsou známé ze života. Ilustrace jsou tak zajímavější. Nejprve jsem kreslila návrhy tužkou na obyčejný papír. Pak jsem tvořila různé textury pomocí akrylových barev, inkoustu, špachtle, novin, zmuchlaného papíru apod. Dále jsem naskenovala všechny získané materiály a pokračovala tvorbu v programu Adobe Photoshop.

Práce ve Photoshopu byla rozdělena do několika fází:

- Příprava pracovní plochy a nastavení barevného režimu
- Formování obrysu objektů
- Vytvoření barevné kompozice
- Přidávání textur na objekty

Poté jsem celou knihu vysázela v programu Adobe InDesign, kde jsem řešila textovou část. Absolvovala jsem odborné konzultace s panem MgA. O. Zámišem, učitelem grafického designu. Na jeho doporučení jsem použila font Baskervil ve velikosti písma 14 b.

4.3 Přínos práce pro daný obor

To, jestli je má kniha nějakým přínosem pro obor, je to složitá otázka. Hodnotit přínos asi nepřísluší mně samotné. Publikace i její hodnocení náleží především těm, kterým je kniha určena.

Chtěla jsem vytvořit zcela novou autorskou ilustrovanou knihu, která by byla zajímavá pro děti a pozoruhodná pro dospělé.

Snažila jsem se v knize vytvořit určitou atmosféru a náladu. A také jsem se snažila propojit ilustrace s textem tak, aby fungovaly jako celek. Nechtěla jsem vytvořit knihu, kterou by čtenář pouze přečetl, ale i vytvořit krásné ilustrace, které by doplňovaly text svým obsahem a mohly zaujmout člověka i svou grafickou úpravou.

Nevím, jestli má kniha je přínosem, ale doufám, že čtenáře osloví nejen svým příběhem, ale také atmosférou a pocity, které ilustrace vyvolá.

5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní a periodická literatura

1. Kocman, Jiří H. Médium papír. Vyd. 2. Brno : Vutium, 2004. ISBN 80-214-2626-8.
2. Korda, Josef. Papírenská encyklopedie. 1. vyd. Praha : Státní nakladatelství technické literatury, 1991. ISBN 80-03-00647-3.
3. Khel, Richard. Poselství papíru. Praha : Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-684-8.

Internetové zdroje

1. Pohadky.xf.cz. [cit. 2017- 11- 05]. Dostupné z:
< <http://pohadky.xf.cz/?pg=pohadka&nazev=o-divce-ktera-slapla-na-chleb> >
2. Wikipedia.org [cit. 2018- 11- 05]. Dostupné z:
< https://cs.wikipedia.org/wiki/Hans_Christian_Andersen >

6. RESUME

Тема моей дипломной работы это авторская иллюстрированная книга. Сначала я хотела иллюстрировать уже существующую книгу, но так же мне хотелось делать что то свое. Но я не была уверена, что смогу сама написать интересный текст. Поэтому я решила, что можно совместить эти две темы.

Мне нравилась сказка Ганса Христиана Андерсона О девочке, которая наступила на хлеб. Она меня заинтересовала тем, что в ней есть несколько скрытых смыслов. Если знать основы христианства, то можно увидеть глубину этого произведения. Но по моему мнению, сказка написана с явным религиозным подтекстом, что не является очень интересной темой для детей. Мне хотелось переработать осовременить текст, не теряя смысла, заложенного автором.

Самой важной задачей было, сократив текст, не утратить смысл всего произведения. После того как я определилась с текстом и с тем, что в книге будет 12 иллюстрированных, я преступила к композиционному решению книги. Мне хотелось, что бы иллюстрации были разноплановыми и были интересны для читателя. Я хотела, что бы в книге чередовались общие планы с крупными планами. Но, несмотря на разнообразие планов, нужно было связать иллюстрации воедино. Все иллюстрации построены на диагональной или крестовой композиции.

Следующим важным решением было выбор единой цветовой палитры и создание узнаваемого персонажа. Сказка О девочке, которая наступила на хлеб достаточно мрачная, но так же является поучительной и дает надежду на спасение. Я хотела играть на цветовых контрастах. Я выбрала темные глубокие цвета для от-

ражения негативных событий. Но так же я использовала светло голубой, что бы показать надежду на спасение.

Главные персонаж в сказке это девочка Инге. Для нее я выбрала желтый цвет. Во первых потому что желтый цвет на фоне темных тонов иллюстрации очень выделяется и привлекает на себя внимание. Во вторых, один из смыслов желтого цвета является опасность. Все дети с самого детства знают, что оса в черно желтую полоску может укусить. Желтый цвет часто ассоциируется с тревогой или предупреждает, что нужно быть осторожным.(светофор) Если углубиться в прошлое, то на протяжении долгого времени желтым цветом изображали Иуду.

По этому на всех иллюстрациях не сложно найти главного героя. Так же я использовала желтый цвет в 8 и 9 иллюстрациях, хотя там нет главного персонажа. Это не случайно. В 8 иллюстрации Инге уже находилась в загробном мире и слышала, как о ней сплетничают на земле. Я хотела показать ее нетелесное присутствие. В 9 иллюстрации маленькая девочка плачет по Инге. И я ей сделала желтую резинку для того, что бы указать, по ком она плачет.

После того, как были сделаны скетчи разворотов, я приступила к созданию различных текстур, которые впоследствии использовала в своих иллюстрациях. Далее я все отсканировала и начала работать в фотошопе.

В процессе работы я работала над деталями, таким образом возникла моя работа. Изначально мои иллюстрации небыли продуманы досконально. Я хотела дополнять свои иллюстрации в процессе работы.

Так ко мне в процессе работы приходили новые идеи и дополнения к иллюстрациям. Например 3 иллюстрация направлена с права на лево. я выбрала это направление в иллюстрации потому что Инге возвращается домой. А по психологии восприятия левая сторона является прошлым. Так же я сделала свет от замочной скважины в окружении темноты как предзнаменование плохих событий.

Я пыталась наполнить свои иллюстрации такими моментами, которые дополняют главный сюжет и создают общую атмосферу.

7. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Vytváření textur různými způsoby. Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 2: Vytváření textur různými způsoby. Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 3: Hotové textury. Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 4: Postup práce od skici do hotové ilustrace. Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 5: Postup práce od skici do hotové ilustrace. Zdroj: vlastní obrázek

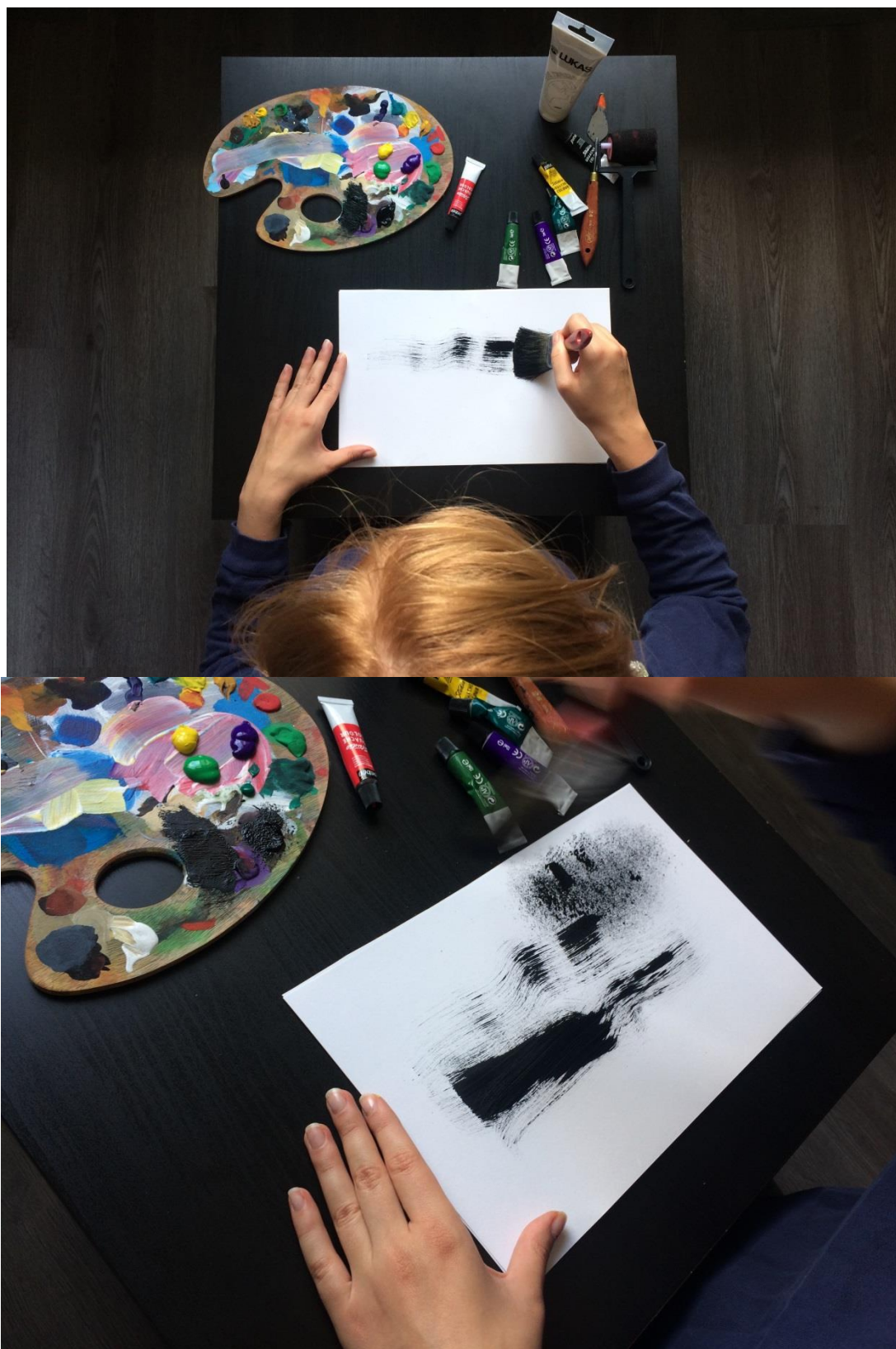
Příloha 6: Hotové knihy. Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 7: Hotové knihy. Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 1

Vytváření textur různými způsoby.

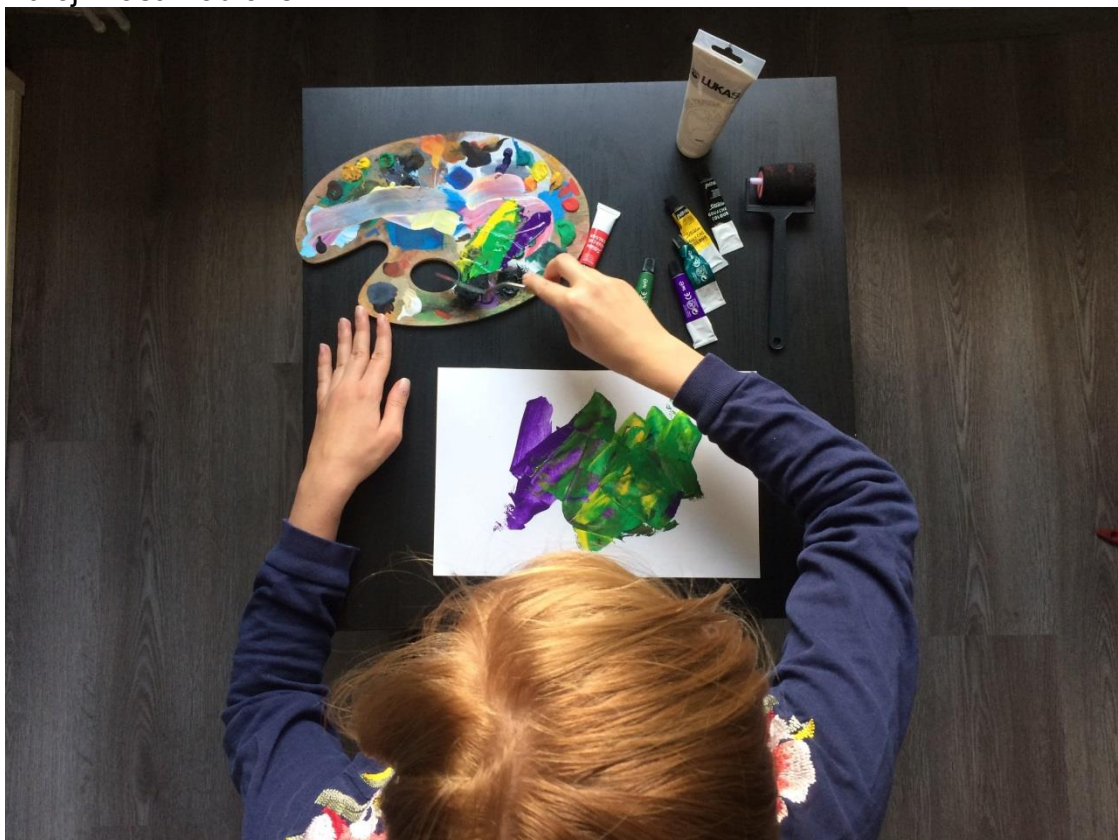
Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 2

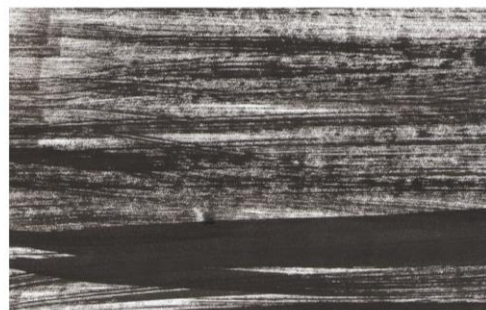
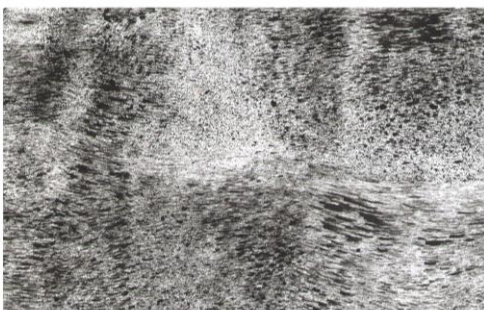
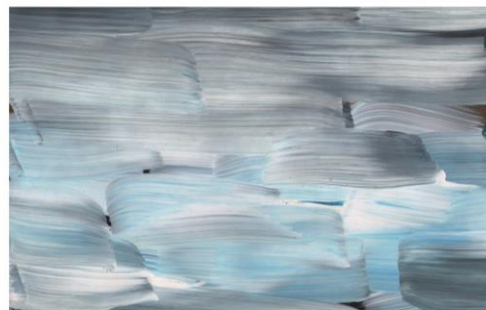
Vytváření textur různými způsoby.

Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 3

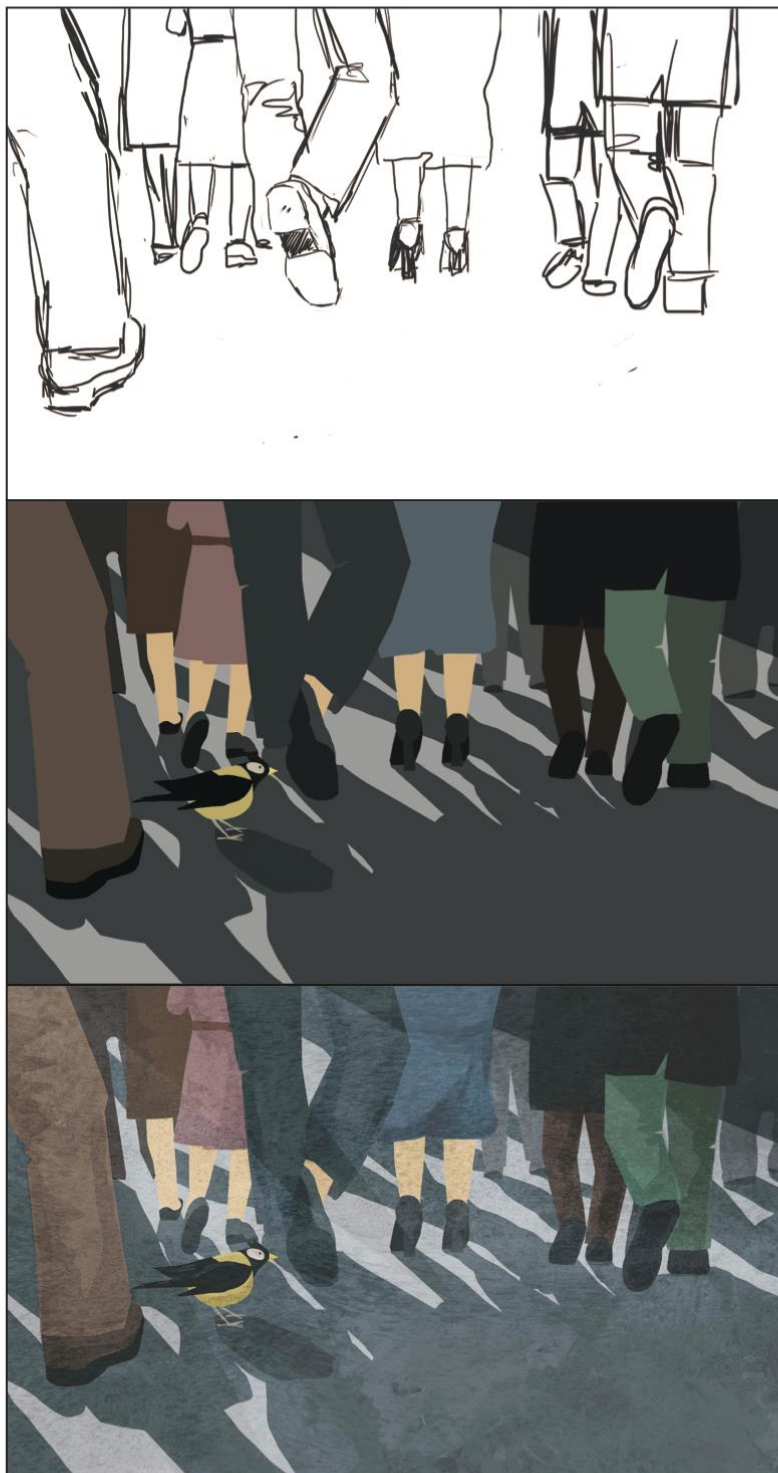
Hotové textury.
Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 4

Postup práce od skici do hotové ilustrace.

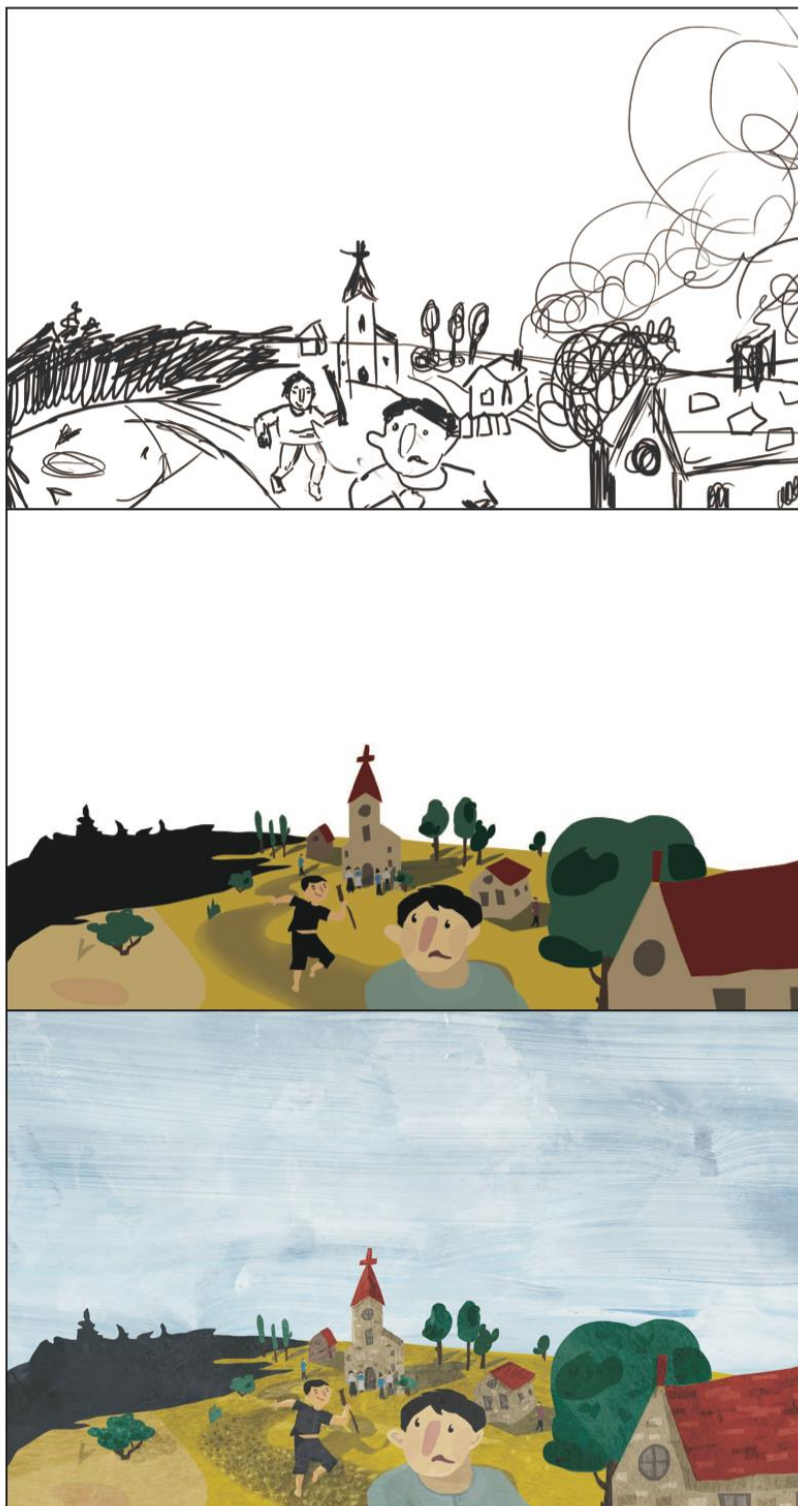
Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 5

Postup práce od skici do hotové ilustrace.

Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 6

Hotové knihy

Zdroj: vlastní obrázek

Příloha 7
Hotové knihy
 Zdroj: vlastní obrázek

